

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ/MAGISTERSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Posudek vedoucího práce/oponenta

Autor práce: Bc. Olga Niklová

Název práce: Rané socializační strategie a praktiky matek birasových dětí

Autor posudku: doc. Mgr. Radka Dudová, Ph.D.

Návrh klasifikace práce: *výborně*

Základní charakteristika práce.

Práce se zabývá problematikou rasové socializace dětí, u nichž každý z rodičů může být zařazen k odlišné rase, ze strany jejich bělošských matek v ČR. Nejprve představuje teoretické zarámování kritickou rasovou teorií a související teoretické koncepty, zejména týkající se rasové socializace. V praktické části analyzuje rozhovory s českými bělošskými matkami, které vychovávají birasové děti, a zkoumá, jakými způsoby je rasově socializují, a zda tyto způsoby odpovídají těm pozorovaným ve více rasově heterogenních prostředích.

KONCEPČNÍ STRÁNKA PRÁCE

Má práce jasně formulovaný záměr, cíl, výzkumnou otázku a odpovídají jim závěry?

Cíl práce je formulován v úvodní části: zjistit, jak české matky, bělošky a etnické Česky v kontextu české společnosti rasově socializují své biologické birasové děti černošského a bělošského původu a jaké rasové socializační strategie a praktiky matky vzhledem k dětem uplatňují. Zároveň chce konfrontovat svá zjištění vycházející z českého prostředí se zahraniční literaturou a tak identifikovat případné odlišnosti vcházející z rasově homogenní povahy české společnosti. K tomuto cíli směřuje teoretická i empirická část práce i závěry. Výzkumná otázka není v empirické části zopakována, což je trochu škoda. Na výzkumnou otázku autorka odpovídá prostřednictvím kvalitativní studie. Je otázkou, jestli je to skutečně možné, a zda takový typ výzkumu skutečně může dát vyčerpávající přehled strategií a praktik, které české matky birasových dětí uplatňují. Vzhledem k povaze výzkumného problému a obtížné dostupnosti terénu lze ale odpověď považovat za dostatečnou.

Má práce adekvátně stanovenou a jasně vyloženou metodu a postup řešení?

Ano, v úvodu praktické části důkladně představuje použitou metodu i její rizika a omezení. Velká pozornost je věnována i etickým aspektům kvalitativního výzkumu, zejména reflexe vlastní pozice ve výzkumu. Výborně je popsán i průběh analýzy dat.

Jsou jednotlivé části práce (zejm. teoretická a empirická) vyvážené a vhodně propojené, vytváří text konzistentní celek?

Ano.

Jsou argumentace a text práce a vystavěny logicky, jasně, srozumitelně? Má práce přehlednou strukturu?

Ano.

OBSAH PRÁCE

Hodnocení kvality teoretické části práce (relevance k tématu a záměru práce, šíře a hloubka, vhléd autora do problematiky, samostatnost, originalita zpracování,...).

V teoretické části autorka nejprve představuje základní teoretické rámování práce kritickou rasovou teorií, přičemž přesvědčivě argumentuje, proč se jí jeví právě tento přístup jako nejvhodnější. Následně představuje další související koncepty a postupně se dostává k jádru své práce – k rasové socializaci a rasově socializačním strategiím a praktikám rodičů birasových dětí. Dokazuje hlubokou znalost teoretické literatury a citlivý a kritický přístup k tématu.

Hodnocení kvality empirické části práce (adekvátnost použitých metod a postupů vzhledem k cíli práce, správnost aplikace metod a postupů, prezentace a interpretace výsledků,...).

Empirická část spočívá v provedení a analýze deseti rozhovorů s českými bělošskými matkami birasových (běloško-černošských) dětí. Využívá přístup tématické analýzy, který dobře uvádí v metodologické části. Empirická část je strukturovaná do podkapitol podle odhalených témat. Popisuje, jak matky samy vnímají rasu, jak přistupují k socializaci dětí vzhledem k jejich odlišnosti, jaké strategie rasové socializace volí a jak probíhá rasová socializace v rodině. Zjištění propojuje se závěry ze zahraniční literatury a kriticky vyzdvihuje problematické aspekty ve výpovědích dotazovaných matek.

Hodnocení diskuse a závěrů práce (soulad interpretací a závěrů s výsledky empirických analýz, provedení diskuse závěrů, snaha o vysvětlení závěrů a jejich argumentace, zodpovězení výzkumných otázek, naplnění cílů práce).

V závěrečné části práce autorka navazuje na literaturu uvedenou v teoretické části a propojuje ji se svými empirickými závěry. Ukazuje, v čem je (podle zjištění z rozhovorů) specifický přístup dotazovaných žen oproti matkám birasových dětí v jiných, méně rasově homogenních prostředí. Překvapivá je zejména silná esencionalizace a biologizace rasy (spolu s ignorováním kulturních a sociálních aspektů), důraz na „barvoslepost“ ve výchově birasových dětí, a pozitivní vnímání exotizace dětí. Autorka teoreticky informovaně poukazuje na omezení a rizika tohoto rodičovského přístupu.

FORMÁLNÍ ASPEKTY PRÁCE

Hodnocení naplnění kritérií odborného textu (rozsah práce (BP 72-126 tis. znaků, DP 108-162 tis. znaků) citační normy, odkazy, popis datových zdrojů, jasnost odlišení myšlenek autora od převzatých, seznam literatury atd.)

Práce naplňuje kritéria odborného textu a svým rozsahem splňuje nároky magisterské diplomové práce. Správně cituje odbornou literaturu, dobře odlišuje své a cizí myšlenky, dobře pracuje s empirickými daty – citacemi z rozhovorů.

Hodnocení vhodnosti a úplnosti využití informačních zdrojů (literární prameny, databáze, zahraniční literatura, datové zdroje,...)

Autorka čerpá z celé řady zejména zahraničních zdrojů. Práce s literaturou je velmi pečlivá, vše je detailně a řádně ozdrojované.

Hodnocení jazykové, stylistické a grafické úrovně práce (grafická úprava, členění textu, označení příloh, zpracování tabulek, grafů, schémat atp.)

Práce je psaná jazykem na vysoké úrovni. Přesto obsahuje řadu překlepů, které by bylo možné odstranit pečlivějším čtením.

Další poznámky

Celkové hodnocení práce

Práce je velmi důkladnou analýzou prozatím nezkoumané problematiky v českém kontextu. Teoretická část je zpracována na excelentní úrovni. Empirická část představuje dobře řemeslně provedenou kvalitativní studii. Přes její explorativní charakter se autorce daří postoupit „za“ popis zkušeností komunikačních partnerek, vhodně je propojovat s literaturou a podrobit je kritické analýze. Proto práci hodnotím jako výbornou. Hlavním omezením představeného výzkumu je jeho nízká zobecnitelnost, kterou autorka sice přiznává, ale ne vždy ji bere při prezentaci zjištění do úvahy.

Otázky a náměty k obhajobě

Jaké kategorie matek birasových dětí podle Vás ve Vašem výzkumu chybí, a co to znamená pro výsledky analýzy? Co by jejich přítomnost mohla přinést navíc?
Co by bylo možné udělat pro vyšší zobecnitelnost výsledků?

Datum: 12. 8. 2021

Podpis: Radka Dudová